

УЛОГА РАДНЕ И ОБРАЗОВНЕ АКТИВНОСТИ У ФУНКЦИЈИ РЕСОЦИЈАЛИЗАЦИЈЕ

Јоко Драгојловић – асистент

Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду
Универзитет Привредна академија у Новом Саду
E-mail: jdragojlovic@pravni-fakultet.info

Мр Игор Кушић

МУП Републике Српске, ЦЈБ Источно Сарајево
e-mail: igorkusic2711@gmail.com

Зоран Савић, мр

Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ
e-mail: zoran.savic@dkpt.gov.ba

Апстракт: Суштинско питање савремене пенолошке мисли и праксе свакако јесте проналажење дубљег друштвеног смисла и садржине извршења казне лишења слободе, а све то кроз општи циљ који се означава као ресоцијализација осуђених лица, те стварање претпоставки за њихово успешно укључивање у живот на слободи. Основни проблем са којим се суочавамо у нашим заводима за извршење кривичних санкција представљају неадекватни услови, услед којих је могућност спровођења радног и образовног третмана, који представљају један од темеља преваспитања, крајње ограничена. Циљ овог истраживања се састоји у потреби да се утврди у којој су мери успешне радне и образовне активности осуђених лица, тј. у којој мери оне доприносе оспособљавању таквих лица за друштвено прихватљив начин живота након изласка на слободу.

Кључне речи: ресоцијализација, осуђеници, радни третман, образовни третман

УВОДНА РАЗМАТРАЊА

У сваком друштву постоје појединци или организоване групе који из најразноврснијих разлога отворено или прикривено крше друштвене норме којима се унапред прописују правила понашања, што за собом свакако повлачи и различите видове кажњавања. Облик друштвене ре-

акције на таква понашања – казне, умногоме одређује степен сигурности друштва од штетног или опасног понашања. С тим у вези може се уочити еволутиван процес развоја друштвене свести, који је своју потврду добио у промени концепције кажњавања, а која се највише одразила на облик и сврху казне. Увођење лишења слободе као кривичне санкције свакако да је представљало велики напредак када је у питању хуманизација процеса кажњавања. Управо с увођењем казне лишења слободе, када затвори у односу на ранији период добијају једну другачију функцију – функцију преваспитања, ресоцијализација постаје актуелно питање.

Како је степен развоја друштва дошао до тог нивоа, да се заштита од криминалитета више не остварује применом застрашивања, физичког кажњавања, или физичке и психичке тортуре, односно како се спознало да се друштво од криминалитета ефикасније може заштитити ресоцијализацијом учинилаца кривичних дела, и сама сврха казне затвора добија једно другачије обележје.

Наиме, како је историјско искуство недвосмислено показало, није довољно учиниоца кривичног дела само изоловати из друштва на одређено време, јер ће он након одређеног времена изаћи са издржавања казне затвора, често и као још већи криминалац и противник друштва, па зато концепција ресоцијализације има велику улогу у заштити друштва од криминалитета и представља основни метод његове заштите од криминалитета.

Јасно је да се задатак установа за извршење кривичних санкција састоји у настојању да се оствари преваспитање осуђених лица, тј. настоје се неутрализовати криминогени фактори. Успех саме ресоцијализације условљен је различитим факторима. Од многобројних фактора који утичу на процес ресоцијализације, аутори ће у раду посебно обрадити радни и образовни третман, као темеље и предуслов за успешну ресоцијализацију и повратак нормалном животу након изласка на слободу.

РАД КАО ОБЛИК ТРЕТМАНА

Као пенолошка мера, рад је увек, кроз историју, био пратећа функција санкције, а неретко и сама санкција. Рад је дуго у казним системима био казна (робија) а не третман.¹ У зависности од циља кажњавања, рад је прошао неколико фаза.

У почетку, када је циљ казне био да изазове патњу и испаштање, рад је био сурово средство и метод израбљивања човека у функцији принуде и репресије. Таква функција рада задржана је до краја XVIII века.

У следећој, другој фази све до почетка XX века, казна задржава исту

1 Бошковић, М.; Радоман, М.: *Пенологија*, Правни факултет, Центар за издавачку делатност, Нови Сад, 2002, стр. 136.

функцију, али рад без накнаде постаје допунско средство казне.² Након тога, с почетком XX века рад добија једну сасвим другачију улогу, престаје бити средство принуде и казне, већ постаје метод третмана у функцији преваспитања осуђеника. Дакле, данас рад осуђених лица приликом издржавања казне затвора могуће је гледати само у контексту и са циљем ресоцијализације осуђеника.

Васпитни карактер рада огледа се пре свега у следећем:

1. све карактерне особине могу се употребом и вежбањем, речју, радом мењати и развијати;
2. рад је извор самопрекора и енергичности;
3. рад је извор уредности и самодисциплине;
4. рад је извор позитивности и конструктивности;
5. рад је извор критичности;
6. рад повећава личну моћ и остваривање личности;
7. рад побољшава опште психофизичке способности.³

Да би рад осуђених лица имао васпитну и корективну вредност, неопходно је да испуњава неколико критеријума, који су садржани у међународним актима као што су Европска затворска правила или Скуп минималних правила о поступању са затвореницима.

Акт УН о минималним правилима осуђеника указује на неколико основних принципа радног ангажовања осуђених.

1. Прво начело се односи на интегрисаност осуђеничког рада у привредну активност државе, чиме се у моралном и социјалном смислу осуђенички рад изједначава са радом човека на слободи, као његова природна и социјална потреба.

2. Друго начело, начело обавезности уводи радно ангажовање као право осуђеника, које му се не може одузети, и обавезу која му се може наметнути. Ово начело полази од претпоставке да је рад човека потреба, која се не може одузети ни казном лишења слободе. Према томе, рад у току издржавања казне лишења слободе представља метод којим се осуђеник преваспитава и упућује на навике које га на слободи чине способним за обезбеђење егзистенције, а не на друштвени паразитизам.

3. Треће начело се односи на радно ангажовање као професионалну оријентацију осуђеника, што представља значајан фактор стручног оспособљавања и развијања радних навика у функцији социјалне реадапације.

4. Четврто начело подразумева стварање једнаких услова рада осуђеника с условима истих струка и привредних услова на слободи. Ово начело обухвата како услове рада, тако и заштиту на раду, као и коришћење

² Ibid.

³ Недељковић, Д.: *Етика II, Рад, воља, радост*, Научно дело, Београд, 1971, стр. 74.

материјално-техничких предуслова рада у производним и другим радним организацијама које функционишу у казнено-поправним установама.

5. Пето начело се односи на принцип награђивања односно став да осуђенику за рад припада правична награда и накнада, чиме се раду даје смисао рада човека на слободи, односно за одговарајући рад и одговарајућа накнада.⁴

У члану 90 Закона о извршењу кривичних санкција Републике Српске⁵ прописује се да се осуђеним лицима способним за рад омогућава радно ангажовање у складу са расположивим капацитетима установе. Врста посла коју ће осуђеници обављати одређује се у складу са потребама њиховог превапитања, њиховим психофизичким и здравственим способностима, склоностима, личним својствима и стеченим стручним квалификацијама. Члан 91 став 1 прописује да се радно ангажовање остварује у оквиру привредне јединице установе и ван установе, као и на пословима од заједничког интереса за живот и рад осуђених лица. Такође, члан 92 став 1 истог закона прописује да се лицу које је осуђено на казну затвора у трајању од једне године може у оправданим случајевима одобрити да за време издржавања казне настави обављати послове у правном лицу у коме је те исте послове обављало у време позивања на издржавање казне затвора, под условом да почињено кривично дело није у вези са тим пословима и да раније није осуђивано. У члану 93 став 1 прописано је да редовно радно време осуђених лица може трајати до 40 часова седмично, док се у ставу 3 прописује да за осуђена лица која похађају наставу општег или стручног образовања радно време не може бити дуже од 30 часова седмично.⁶ Став 5 истог члана прописује да се рад осуђеног током издржавања казне затвора не урачунава у радни стаж.

На сличан начин поменути материју уређује и Закон о извршењу кривичних санкција Републике Србије⁷, па тако прописује у члану 86 да је рад осуђеног саставни део програма поступања и да је сврха рада да осуђени стекне, одржи и повећа своје радне способности, радне навике и стручно знање. Исто тако се у члану 88 прописује да се врста посла одређује према психичким и физичким способностима, стручним квалификацијама, израженим жељама осуђеног и према могућностима завода. Члан 89 став 1 предвиђа да се осуђени упошљавају у заводу или изван завода. Члан 90 прописује да на молбу лица које је први пут осуђено на казну затвора од шест месеци, директор установе може одобрити да за време трајања казне то лице обавља послове на радном месту на коме је било запослено у време пријема налога за издржавање казне,

4 Радоман, М.: *Пенологија и казнено извршно право*, Правни факултет, Центар за издавачку делатност, Нови Сад, 2009, стр. 121.

5 Закон о извршењу кривичних санкција, *Службени гласник Републике Српске*, бр. 12/10.

6 Ово чињеница у одређеној мери може утицати на смањење мотивисаности осуђеника за ангажовање у смислу образовног третмана, јер образовна активност смањује трајање радног ангажмана, што за собом повлачи и смањење зараде.

7 Закон о извршењу кривичних санкција, *Службени гласник Републике Србије*, бр. 85/05, 72/09 и 31/11.

Улога радне и образовне активности у функцији ресоцијализације

ако за то постоје оправдани разлози, а кривично дело за које је осуђено није у вези са тим пословима. Члан 91 став 1 прописује да радно време осуђеног може трајати до четрдесет сати недељно, док се у ставу 2 наводи да осуђени који похађа наставу општег или стручног образовања ради сразмерно краће радно време. Члан 92 прописује да се рад осуђеног приликом издржавања казне затвора не урачунава у радни стаж.

Рад као метод у функцији преваспитања и ресоцијализације има значајног удела, а тај удео се највише односи на стварање радних навика, стицање нових способности и искустава, као и оспособљавање да се након изласка из затвора живи на законит начин. Но, ипак, када је реч о радном ангажовању осуђеника, у пракси се наилази на велики број проблема. Оскудна понуда послова доводи до немогућности упошљавања и прилагођавања рада осуђеним лицима, њиховим претходним радним искуствима, квалификацијама, склоностима и свакако најважније – потребама третмана.

Наиме, затвореници у затворској индустрији нису у могућности да достигну неопходан ниво професионализма који се захтева у спољашњем свету, те им не омогућава брзо укључивање у производне и друге радне процесе.⁸ Рад лица која се налазе на издржавању казне затвора углавном се своди на послове који се обављају на пољопривредним земљиштима, у одређеним услужним делатностима, као и на рад који је неопходан за функционисање затворских институција.

У многим земљама проблем немогућности упошљавања затвореника покушава се премостити укључивањем приватног сектора у организацију производње у затворима, што свакако има својих предности и недостатака. Предности у виду иновације производних програма, технологија, осавремењивања и приближавања савременим технолошким условима на слободи, остају у сенци страха да ће економска добит прерасти у експлоатацију осуђеничке радне снаге и препуштања основних механизма државне реакције на криминал у домен приватног сектора.⁹

Велики проблем у пракси свакако представља и чињеница да већина затвореника у затвор долази без било какве стручне квалификације, а још већи проблем представља то што најчешће такви и излазе из затвора. Ово се посебно односи на лица која су осуђена на краткотрајне казне затвора. Стога сматрамо да би требало увести што више краткотрајних курсева који ће оспособити осуђенике за обављање одређених занатских услуга, што би свакако представљало велику олакшицу приликом изласка на сло-

8 Стевановић, З.: Ниво остварених међународних стандарда у затворским системима Италије и Србије, *Бранич – часопис Адвокатске коморе Србије*, 118 (2), 2006, стр. 52.

9 Јованић, Г.: Потребе за третманом и његова реализација у пенитенцијарним условима у: Весна Жунић-Павловић и Марина Ковачевић-Лепејевић (уредници) *Превенција и третман поремћаја понашања – зборник радова*, Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, Центар за издавачку делатност, Београд, 2010, стр. 261.

боду у смислу проналажења посла и враћања у нормалне животне токове.

Спорно питање свакако остаје и чињеница колико је продуктивно упошљавати осуђенике за потребе пеналне установе у оквиру пољопривредних и занатских радова. Јер упошљавање осуђеника на пољопривредним земљиштима тешко да се може сматрати третманом који је уперен ка корекцији понашања.

Ипак сматрамо да је осуђенике боље било како упослити него их оставити и препустити затворској свакодневници и не подвргавати их третману, јер би у том случају имали класичну изолацију осуђеника из друштва, што се свакако коси са принципима ресоцијализације. У прилог томе говори и чињеница да осуђеници након изласка из затвора нису спремни за брзу реинтеграцију у животну средину са којом се суочавају на слободи, а главни проблем је немогућност налажења посла, па условно речено бивају приморани на вршење нових кривичних дела.

Такође не треба губити из вида ни чињеницу да када се одлучује о условном отпусту, као један од важних критеријума је и радно ангажовање.

ОБРАЗОВНИ ТРЕТМАН

Неспорна је чињеница да недостатак образовања често представља доминантан криминогени фактор, па стога постоји још већа потреба да се процес образовања одвија и за време издржавања казне затвора. Предности образовног третмана су многобројне, почевши од чињенице да се осуђеници приликом издржавања казне затвора углавном осећају одбаченим, изгубљеним и бескорисним, па сам процес образовања помаже неутрализацији тих осећања, па до чињенице да осуђена лица након извршења казне затвора и повратка у нормалну средину могу да се осећају као особе које имају могућност да се баве неким редовним занимањем.

У прилог овоме говори и чињеница да се и у Европским затворским правилима истиче неопходност да свака установа за извршење казне затвора организује исцрпан програм образовања како би се пружила могућност свим осуђеницима да удовоље бар неким од својих индивидуалних образовних потреба и тежњи.¹⁰

Такође, Закон о извршењу кривичних санкција Републике Србије и Закон о извршењу кривичних санкција Републике Српске дају могућност да се образовне активности изводе и за време које осуђени проведе у затвору. Па тако, члан 109 Закона о извршењу кривичних санкција Републике Српске прописује да малолетна и млађа пунолетна лица имају право на основно и средње образовање до нивоа трећег степена, а установа је дужна организовати наставу у складу са прописима о основном и средњем образовању; такође, у ставу 2 истог члана прописано је да се настава може

10 Европска затворска правила, Комитет министара Савета Европе, Стразбур, 1987, члан 77.

Улога радне и образовне активности у функцији ресоцијализације

организовати и за остала осуђена лица, ако је то корисно и у складу са утврђеним програмом поступања. У члан 110 Закона о извршењу кривичних санкција Републике Србије прописује се да осуђено лице има право на основно и средње образовање, које се сходно општим прописима организује у заводу, не правећи разлику у односу на узраст осуђеника, у поређењу са Законом о извршењу кривичних санкција Републике Српске. Исто тако се у члану 111 Закона о извршењу кривичних санкција Републике Србије и члану 110 Закон о извршењу кривичних санкција Републике Српске прописује да управник може осуђеном одобрити ванредно школовање, чије трошкове сноси осуђени, а из исправе о стеченом нивоу и степену образовања се не сме видети да је иста стечена за време издржавања казне затвора.

Као што смо већ напоменули, примена образовања у пеналним условима има вишеструке циљеве. Основна функција састоји се у подизању нивоа знања, умења, навика и вештина, док се ефекти таквог приступа очекују и након изласка на слободу, остварењем бољих предуслова запошљавања, корекцијом понашања, а све заједно узевши је одраз хуманизације извршења затворске казне.¹¹

Међутим, не постоји општа сагласност око потребе таквог начина деловања на осуђене. Негирање потребе за образовањем осуђених само је сегмент настојања заговорника укидања било каквог корективног рада с њима¹².

Промотери тих идеја залажу се за идеју изолационизма, сегрегације као нужног и довољног модела рада, у којем ретрибутивно извршење казне затвора своју функцију испуњава простим чувањем и изолацијом.¹³

Углавном у пенитенсијарним системима при већим казнено-поправним заводима, постоје школе у којима осуђеници стичу основно образовање и професионално оспособљавање за одређену врсту занимања.

Међутим, и поред ових могућности које се пружају у контексту образовања, у задње време бележи се тренд опадања мотивације осуђеника за школовање. Ово свакако представља озбиљан проблем, јер је образовање неизоставан услов сваког успешног третмана и ресоцијализације. У прилог томе говори и чињеница да осуђени који учествују у програмима образовања у затвору постају способнији да нађу посао, мање су опасни по друге

11 Јованић, Г.: нав. дело, стр. 261.

12 Седамдесетих година 20. века велики број аутора је критиковао филозофију ресоцијализације наводећи да пенални систем не остварује очекиване резултате као и да се концепт ресоцијализације и рехабилитације показује као недовољно ефикасан у корекцији понашања затвореника, при чему је констатовано да затвори осим функције изолације не испуњавају очекивања друштва, више у: Стевановић, З., (2005), „Како новим законским решењима унапредити пенални систем“ у Добривоје Радовановић (уредник), Казнено законодавство, прогресивна или регресивна решења, XVII семинар права Будва, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд.

13 Јованић, Г.: Улога образовања у третману осуђених лица у: Д. Радовановић (уредник), Поређења понашања у систему образовања – зборник радова, Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, Центар за издавачку делатност, Београд, 2008, стр. 336.

осуђене, особље и посетиоце, а смањује се и рецидивизам за око 20% у односу на осуђене који нису учествовали у неком од образовних програма.¹⁴

Нису све категорије осуђених лица подједнако способне и мотивисане за школовање, што је, наравно, и разумљиво, јер се у заводима налазе различите категорије лица са другачијим психофизичким особинама. Већина проблема се може решити мотивацијом осуђеника да се подвргну образовном третману, где велику улогу играју васпитачи и наставници, који на основу својих педагошких метода умногоме могу допринети да се осуђеници укључе у образовне процесе. У том правцу се истиче да се морају наћи нови облици, видови наставних и ваннаставних активности, који ће бити другачији од оних у којима су осуђеници својевремено показали неуспех.¹⁵

Дакле, као што смо већ напоменули, велики значај за успешност и учешће у образовном третману представља мотивација осуђених лица. Осуђеници се у затворској средини углавном осећају одбаченим, безвредним и изгубљеним, те нису одмах спремни да се подвргну било ком третману, па тако ни радном ни образовном. Управо у овоме се огледа јако велика улога васпитача, који морају искуством и применом педагошких метода пре свега да утичу на осуђенике да изгубе осећај одбачености и усамљености, а онда и стварање воље код осуђеника да учествују и подвргавају се третманима. Основни проблем у том смислу јесте пренатрпаност затвора и мали број васпитача, па самим тим могућност мотивације и рада са осуђеницима је крајње ограничена. Ипак, материјалне могућности друштва кључно детерминишу решење овог проблема, као и уопште резултате обрађених фактора ресоцијализације.¹⁶

Свакако, не смемо губити из вида чињеницу да се преваспитање и успешност ресоцијализације не могу остварити само образовним и радним третманом, ма какав они обим и садржај имали, него они представљају само један од многобојних фактора који доприносе успеху ресоцијализације, што говори у прилог комплексности овог процеса.

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Суштинско питање савремене педолошке мисли и пенитенцијарне праксе свакако јесте проналажење дубљег друштвеног смисла и садржине извршења казне лишења слободе, а све то кроз општи циљ који се означава као ресоцијализација осуђених лица, те стварање претпоставки за њихово успешно укључивање у живот на слободи.

Успешност ресоцијализације детерминисана је различитим факто-

14 Жунић-Павловић, В.: *Евалуација у ресоцијализацији*, Партенон, Београд, 2004, стр. 125.

15 Атанацковић, Д.: *Педологија*, Научна књига, Београд, 1988, стр. 221.

16 Игњатовић, А.; Голић, Д.: Горућа питања у вези са реформом у систему извршења кривичних санкција и заштитом лица лишених слободе, *Право – теорија и пракса* 26 (7–8), 2009, стр. 68.

рима, почевши од услова и организације казнено-поправних установа и наставно-образовне активности, па преко индивидуализације казне и адекватног третмана осуђеника. Међутим, важан фактор за успешност ресоцијализације свакако представља и активно учешће самих лица која се налазе на извршењу казне затвора, јер без њихове активности могућност спровођења третмана је лимитирана.

Главни проблем с којим се суочавамо у нашим пенитенсијарним системима представљају неадекватни услови који владају у казнено-поправним заводима, услед којих је могућност спровођења радног и образовног третмана, који чине један од темеља преваспитања, минимизирана. Мала разноврсност послова којим могу бити упослени осуђеници, доводи до немогућности прилагођавања посла самој личности осуђеника, па се стога прибегава било каквом упошљавању, јер било какав рад је делотворнији од класичне изолације и неупошљавања.

Удруживање с приватним сектором у смислу упошљавања затвореника је такође тешко изводљиво, јер стопа незапослености и лица која се налазе на слободи је јако велика, па није ни чудо што лица која се налазе у затвору немају могућност упошљавања.

Проблем који се манифестује кроз образовни третман јесте слаба мотивисаност за образовањем код осуђеника, где се одговорност може приписати особљу казнено-поправног завода из разлога што у довољној мери не утиче и не стимулише осуђенике на образовање, што би значило да је у заводима углавном недовољан број запослених, или недовољно стручних, а за решавање којег проблема су потребна одређена материјална средства. Јер без довољно стручног и образованог особља, нема ни успешне ресоцијализације.

За решавање бројних проблема у овој области са којима се пракса суочава, на првом месту су потребна позамашна новчана издвајања, а с обзиром на то да се налазимо у времену светске економске кризе, можемо издвојити њена двојака негативна дејства. С једне стране она онемогућава евентуално стварање планова о изградњи нових или адаптацији постојећих казнено-поправних завода, такође онемогућава ангажовање или запошљавање већег броја затворског особља, доприноси немогућности додатног стимулесања запослених у казнено-поправним заводима са једне стране, док са друге стране криза подстиче криминалитет, чиме се повећава број осуђених лица и додатно оптерећују већ оптерећени затворски капацитети.

На крају бисмо истакли да концепт радне и образовне активности и нормативна решења која се односе на ту област у Србији и Републици Српској представљају добру основу, усклађену са трендовима који постоје у државама на истом, па чак и већем нивоу развоја, али да бројни проблеми настају у немогућности и недостатку услова, свести и воље за њихово потпуно спровођење.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Атанацковић, Д.: Пенологија, Научна књига, Београд, 1988.
2. Бошковић, М., Радоман, М.: Пенологија, Правни факултет, Центар за издавачку делатност, Нови Сад, 2002.
3. Европска затворска правила, Комитет министара Савета Европе, Стразбур, 1987.
4. Жунић-Павловић, В.: Евалуација у ресоцијализацији, Партенон, Београд, 2004.
5. Закон о извршењу кривичних санкција, Службени гласник Републике Српске, бр. 12/10.
6. Закон о извршењу кривичних санкција, Службени гласник Републике Србије, бр. 85/05 и 72/09 и 31/11.
7. Игњатовић, А., Голић, Д.: Горућа питања у вези са реформом у систему извршења кривичних санкција и заштитом лица лишених слободе, Право – теорија и пракса 26 (7–8), 2009, стр. 67–75.
8. Јованић, Г.: Потребне за третманом и његова реализација у пенитенсијарним условима у: Весна Жунић-Павловић и Марина Ковачевић-Лепојевић (уредници) Превенција и третман поремећаја понашања – зборник радова, Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, Центар за издавачку делатност, Београд, 2010, стр. 257–276.
9. Јованић, Г.: Улога обазовања у третману осуђених лица у: Д. Радовановић (уредник), Поремећаји понашања у систему образовања – зборник радова, Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, Центар за издавачку делатност, Београд, 2008, стр. 335–346.
10. Недељковић, Д.: Етика II, Рад, воља, радост, Научно дело, Београд, 1971.
11. Радоман, М.: Пенологија и казнено извршно право, Правни факултет, Центар за издавачку делатност, Нови Сад, 2009.
12. Стевановић, З.: Ниво остварених међународних стандарда у затворским системима Италије и Србије, Бранич – часопис Адвокатске коморе Србије, 118 (2), 2006, стр. 38–66.
13. Стевановић, З.: „Како новим законским решењима унапредити пенални систем“ у Добривоје Радовановић (уредник), Казнено законодавство, прогресивна или регресивна решења, XVII семинар права у Будви, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, 2005, стр. 507–514.

**THE ROLE OF OF THE WORKING AND EDUCATIONAL ACTIVITIES IN
FUNCTION RESOCIALIZATION**

Joko Dragojlovic - Teaching Associate,

The Faculty of Law for Commerce and Judiciary in Novi Sad,
The University of Business Academy in Novi Sad;
e-mail: jdragojlovic@pravni-fakultet.info

M.Sc. Igor Kušić

Ministry of Interior of Republika Srpska,
Public security centre I. Sarajevo
e-mail: igorkusic2711@gmail.com

LL.M. Zoran Savić

Directorate for coordination of police bodies BiH
e-mail: zoran.savic@dkpt.gov.ba

Abstract: The fundamental issue of modern penological thought and practice is certainly finding the deeper social meanings and contents for liberty deprivation penalty execution, all through the overall objective which is denoted as resocialization of convicted persons, and the creation of conditions for their successful participation in life on freedom. The main problem we face in our institutions for execution of criminal sanctions are inadequate conditions which is due to the possibility of conducting the work and educational treatments are one of the foundations of re-education, extremely limited. The objective of this research consists in the need to determine to which extent are successful learning and working activities of convicted persons, ie. the extent to which they contribute to the training of such persons in a socially acceptable way of life after release.

Key words: resocialization, convicts, working treatment, educational treatment